

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Pardubicích**, se sídlem Boženy Víkové-Kunětické 2011, Pardubice 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 10. 2014, č. j. 10 A 121/2014 - 12,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Žalobce se žalobou podanou dne 8. 8. 2014 u Městského soudu v Praze domáhal určení, že „vydání vágních osvědčení“ žalovaným je nezákonným zásahem, a požadoval, aby soud přikázal žalovanému vydat „datové osvědčení“ se všemi předepsanými náležitostmi o druhu a výši nepojistných sociálních dávek přiznaných žalobci.

[2] Městský soud v Praze usnesením ze dne 19. 8. 2014, č. j. 8 A 136/2014 - 5, věc podle § 7 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) postoupil Krajskému soudu v Českých Budějovicích. V odůvodnění uvedl, že předložená věc se týká dávek pomoci v hmotné nouzi (§ 7 odst. 3 s. ř. s.) a dále mu je z úřední činnosti známo, že žalobce má trvalý pobyt sice v Březinách, ale dlouhodobě se zdržuje v Českých Budějovicích.

[3] Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 22. 9. 2014, č. j. 10 A 121/2014 - 7, žalobce vyzval, aby do 7 dnů od jeho doručení zaplatil soudní poplatek za žalobu ve výši 2.000 Kč, a poučil jej, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení o žalobě zastaveno.

[4] Podáním ze dne 13. 10. 2014 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků. Zároveň Krajskému soudu zaslal vlastní čestné prohlášení týkající se jeho majetkových poměrů.

[5] Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 15. 10. 2014, č. j. 10 A 121/2014-12, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Ačkoli soud nezpochybňoval majetkové poměry žalobce, dospěl k závěru, že žalobce nesplňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků, protože jeho procesní postup nesl rysy svévolného uplatňování práva. Vycházel ze skutečnosti, že v evidenci Krajského soudu je vedeno několik set spisů, v nichž je P. Č. v pozici žalobce. Přestože mnohost sporů sama o sobě není rozhodná pro odepření osvobození od soudního poplatku, v případě žalobce je z vytvářených sporů poznatelná sériovost a stereotypnost zaměřená na napadání formálních nedostatků, které ale jsou pro řešení samotné podstaty věci podružné. V otázce posouzení prohlášení o majetkových poměrech žalobce krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 - 22. Při posouzení uplatňování práva svévolným a šikanózním způsobem citoval Krajský soud rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 - 11, ze dne 30. 8. 2013, č. j. 8 Ans 8/2013 - 18, a ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 - 13 a dále poukázal i na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, k účelu právní úpravy soudních poplatků. Mají-li plnit soudní poplatky regulační funkci, musí soudy mimo majetkových poměrů posuzovat právě i postup žadatele, zdali neuplatňuje svá práva svévolně nebo šikanózním způsobem. Krajský soud poukázal také na závěry rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Salontaji - Drobnjak proti Srbsku* ze dne 13. 10. 2009, stížnost č. 36500/05, a uzavřel, že v dané věci nelze žalobci přiznat osvobození od soudních poplatků.

[6] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost, v níž Krajskému soudu vytknul, že je nadepsané usnesení nezákonné, a považuje jeho výkon soudní moci za „*zlovolné maření úkolu veřejného činitele*“. Uvádí, že Krajský soud arogantně zamlčuje žalobní tvrzení a předstírá v odůvodnění usnesení jiný předmět zahájeného řízení. Stěžovatel naopak konstatuje, že „*soukromé osoby mají právo na libovůli*“ a „*vulgární verbální útoky vtělené do kasační stížnosti jsou přijatelné ze strany laika v oboru práva, pokud KS lže a soudí hrubě nesoudně*“. Krajský soud měl přihlížet k poměrům stěžovatele a stanovit přiměřenou lhůtu k úhradě soudního poplatku, přičemž „*pro osobu v hmotné nouzi nemůže být dostatečná ani 2měsíční lhůta k zaplacení*“. Stěžovatel dále namítá, že žádný zákon neukládá soudu vybrat poplatek před vydáním rozsudku; přitom je mu známo, že krajské soudy vydávají rozsudky bez zaplacení poplatku. Stěžovatel z výše uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil nadepsané usnesení Krajského soudu.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti ve lhůtě stanovené soudem nevyjádřil.

II. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval splněním podmínek řízení o kasační stížnosti. Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Brně v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody a shledal, že napadené usnesení přezkoumá z kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ačkoli sám stěžovatel své námitky nepodřazuje pod žádný ze zákonem stanovených důvodů. Nejvyšší správní soud dle své konstantní judikatury nicméně vychází z toho, že „*pokud ze znění kasační stížnosti vyplývají důvody seznatelné a podřaditelné pod zákonné kasační důvody, není rozhodující, že stěžovatel své důvody nepodřadí jednotlivým zákonným ustanovením, či tak učiní nepřesně*.“ (rozsudek ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osвобоzení od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního účastníka. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, by trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost a podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, který stěžovatel podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda stěžovatel měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77). Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat a jedná se rovněž o kasační stížnost přípustnou.

[10] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s. Z dikce tohoto ustanovení především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

[11] Nejvyšší správní soud uvádí, že se již problematikou nepřiznání osvobození od soudních poplatků konkrétně ve stěžovatelově případě zabýval. V usnesení ze dne 18. 12. 2012, č. j. 7 As 103/2012 - 20, zdejší soud konstatoval, že uplatňuje-li stěžovatel svá práva zjevně šikanózním způsobem, svévolně a účelově, soudí se nikoli pro nalezení meritorního řešení svého sporu, ale pro samotné vedení sporu, nelze mu přiznat osvobození od soudních poplatků ani s ohledem na jeho sociální poměry.

[12] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelův postup v předmětném sporu naplňuje znaky šikanózního, svévolného a účelového výkonu práv. O tomto závěru svědčí nejen specifická procesní aktivita stěžovatele, jež není vedena snahou nalézt řešení jeho pře, ale i extrémně vysoký počet soudních sporů (stovky), které stěžovatel vede u správních soudů. Za této situace je podle Nejvyššího správního soudu možné aplikovat citované závěry usnesení sedmého senátu zdejšího soudu i na posuzovaný případ.

[13] S ohledem na shora uvedené nevidí ani Nejvyšší správní soud důvod, aby náklady sporů jako je tento, jichž stěžovatel vede celou řadu, měla nést výlučně Česká republika v důsledku přiznání osvobození od soudních poplatků. Nemajetnost totiž nemůže být sama o sobě důvodem, aby se nemajetná osoba mohla volně a bez jakýchkoliv omezení realizovat v podávání četných podání k soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2012, č. j. 5 Ans 10/2012 - 26). „*Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně*“ (viz cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 101/2011 - 66, resp. rozsudek ze dne 6. 6. 2012, č. j. 2 Ans 6/2012 - 12).

[14] Nejvyšší správní soud neshledal (a stěžovatel ani v kasační stížnosti neuváděl) takové skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že v nyní řešeném případě se jedná o věc skutečně se dotýkající stěžovatelovy životní sféry.

[15] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se krajský soud dostatečným způsobem zabýval osobou stěžovatele a jeho procesní činností v předmětném řízení i v dalších řízeních vedených před tímto soudem. Krajský soud také správně posuzoval, zda došlo ke zneužití práva v tomto konkrétním posuzovaném případě, a nevyšel pouze ze samotné skutečnosti, že stěžovatel vede mnoho sporů. Závěrem zdejší soud ve shodě s krajským soudem poukazuje na závěry rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Salontaji - Drobnyak proti Srbsku* ze dne 13. 10. 2009, stížnost č. 36500/05, podle něhož nemusí být osvobozen od soudních poplatků účastník vytvářející velké množství kverulatočních soudních případů, aniž by to bylo v jeho zájmu. Pak v konkrétním odůvodněném případě může převýšit zájem státu na ochraně před kverulantstvím.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[16] Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích netrpí nezákonností ani jakoukoli jinou vadou, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[17] Stěžovatel, který neměl v tomto řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.) a žalované žádné náklady nad rámec její úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žalované náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2014

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu